

॥पञ्चमः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां चतुर्थकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः॥

नमस्ते रुद्र मन्यवं उतो त इषवे नमः। नमस्ते अस्तु धन्वने बाहुभ्यांमुत ते नमः। या त इषुः शिवतमा शिवं बभूवं ते धनुः। शिवा शरुव्या या तव तया नो रुद्र मृडय। या ते रुद्र शिवा तनूरघोरापापकाशिनी। तया नस्तुनुवा शन्तमया गिरिशन्ताभि चाकशीहि। यामिषु गिरिशन्तु हस्ते (१)

बिभूर्षस्त्वेव। शिवां गिरित्र तां कुरु मा हिंसीः पुरुषं जगत्। शिवेन वचसा त्वा गिरिशाच्छां वदामसि। यथा नः सर्वमिङ्गंदयुक्षम् सुमना असत्। अध्यवोचदधिवृत्ता प्रथमो दैव्यो भिषक्। अहीँश्च सर्वाञ्मयन्थर्सर्वाश्च यातुधान्यः। असौ यस्ताम्रो अरुण उत बुधः सुमङ्गलः। ये चेमां रुद्रा अभितो दिक्षु (२)

श्रिताः संहस्रशोऽवैषां हेडे ईमहे। असौ योऽवसर्पति नीलंग्रीवो विलोहितः। उतैन् गोपा अदशन्त्रदशन्त्रदहार्यः। उतैन् विश्वा भूतानि स दृष्टो मृडयाति नः। नमो अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षाय मीढुषे। अथो ये अस्य सत्वानोऽहं तेष्योऽकरं नमः। प्र मुश्च धन्वनस्त्वमुभयोरार्लियोर्जर्याम्। याश्च ते हस्ते इषवः (३)

परा ता भंगवो वपा। अवतत्य धनुस्त्वं सहस्राक्षं शतेषुधे। निशीर्य शत्यानां मुखां शिवो नः सुमना भव। विज्यं धनुः कपुर्दिनो विशल्यो बाणवां उत। अनेशन्त्रस्येषव अभुरस्य निषङ्गथिः। या ते हेतिर्मीढुष्टम् हस्ते बभूवं ते धनुः। तयास्मान् विश्वतस्त्वमयक्षमया परि बुजा। नमस्ते अस्त्वायुधायानातताय धृष्णवै। उभाभ्यांमुत ते नमो बाहुभ्यां तव धन्वने। परि ते धन्वनो हेतिरस्मान्वृणकु विश्वतः। अथो य इषुधिस्तवारे अस्मन्त्रि धेहि तम्॥ (४)

हस्ते दिक्षियपंच उभाभ्यां द्वाविंशतिश्च॥४॥

[४]

नमो हिरण्यबाहवे सेनान्ये दिशां च पतये नमो नमो वृक्षेभ्यो हरिकेशेभ्यः पशूनां पतये नमो नमः सुस्पिञ्चाराय त्विर्षीमते पथीनां पतये नमो नमो बभूशाय विव्याधिनेऽन्नानां पतये नमो नमो हरिकेशायोपवीतिने पुष्टानां पतये नमो नमो भवस्य हेत्यै जगतां पतये नमो नमो रुद्रायातताविने क्षेत्राणां पतये नमो नमः सूतायाहन्त्याय वनानां पतये नमो

नमो (५)

रोहिताय स्थुपतये वृक्षाणां पतये नमो नमो मत्रिणे वाणिजाय कक्षाणां पतये नमो नमो भुवन्तये वारिवस्कुतायौषधीनां पतये नमो नमं उच्चैर्घोषायाक्रन्दयते पत्तीनां पतये नमो नमः कृथ्मवीताय धावते सत्क्वनां पतये नमः॥ (६)

वनानां पतये नमो नम् एकात्रिःशब्दः॥२॥

[२]

नमः सहमानाय निव्याधिने आव्याधिनीनां पतये नमो नमः ककुभाय निषङ्गिणे स्तेनानां पतये नमो नमो निषङ्गिणे इषुधिमते तस्कराणां पतये नमो नमो वश्वते परिवश्वते स्तायूनां पतये नमो नमो निचेरवे परिचरायारण्यानां पतये नमो नमः सुकावियो जिधाऽसन्ध्यो मुष्णां पतये नमो नमोऽसिमन्ध्यो नक्तं चरन्ध्यः प्रकृन्तानां पतये नमो नमं उष्णीषिणे गिरिचराय कुलुआनां पतये नमो नम् (७)

इषुमन्ध्यो धन्वाविभ्यश्च वो नमो नमं आतन्वानेभ्यः प्रतिदधानेभ्यश्च वो नमो नमं आयच्छन्ध्यो विसृजन्ध्यश्च वो नमो नमोऽस्यन्ध्यो विध्यन्ध्यश्च वो नमो नम आर्सानेभ्यः शयानेभ्यश्च वो नमो नमः स्वपन्ध्यो जाग्रन्ध्यश्च वो नमो नमस्तिष्ठन्ध्यो धावन्ध्यश्च वो नमो नमः सुभाभ्यः सुभापतिभ्यश्च वो नमो नमो अश्वेभ्योऽश्वपतिभ्यश्च वो नमः॥ (८)

कुलुआनां पतये नमो नमोऽश्वपतिभ्युमीणि च॥२॥

[३]

नमं आव्याधिनीभ्यो विविधन्तीभ्यश्च वो नमो नम उगणाभ्यस्त्रऽहृतीभ्यश्च वो नमो नमो गृद्धमेभ्यो गृथ्मपतिभ्यश्च वो नमो नमो ब्रातेभ्यो ब्रातपतिभ्यश्च वो नमो नमो गुणेभ्यो गणपतिभ्यश्च वो नमो नमो विरूपेभ्यो विश्वरूपेभ्यश्च वो नमो नमो महन्ध्यः क्षुलकेभ्यश्च वो नमो नमो रुथिभ्योऽरथेभ्यश्च वो नमो नमो रथेभ्यो (९)

रथपतिभ्यश्च वो नमो नमः सेनाभ्यः सेनानिभ्यश्च वो नमो नमः क्षत्रभ्यः सङ्गहीतभ्यश्च वो नमो नमस्तक्षभ्यो रथकरेभ्यश्च वो नमो नमः कुलालेभ्यः कुमरिभ्यश्च वो नमो नमः पुञ्जिष्ठेभ्यो निषादेभ्यश्च वो नमो नमं इषुकन्ध्यो धन्वकन्ध्यश्च वो नमो नमो मृगयुभ्यः श्वनिभ्यश्च वो नमो नमः शभ्यः श्वपतिभ्यश्च वो नमः॥ (१०)

रथेभ्यः श्वपतिभ्यश्च द्वे च॥२॥

[४]

नमो भवाय च रुद्राय च नमः शर्वाय च पशुपतये च नमो नीलंग्रीवाय च शितिकण्ठाय च नमः कपुर्दिने च व्युत्सकेशाय च नमः सहस्राक्षाय च शतधन्वने च नमो गिरिशाय च

शिपिविष्टाय च नमो मीदुष्टमाय चेषुमते च नमो हृस्वाय च वामनाय च नमो बृहते च वर्षीयसे च नमो वृद्धाय च सुवृद्धवने च (११)

नमो अग्नियाय च प्रथमाय च नमं आशवे चाजिराय च नमः शीघ्रियाय च शीभ्याय च नमं ऊर्म्याय चावस्तुन्याय च नमः सोतुस्याय च द्वीप्याय च॥ (१२)

सु वृद्धने च पश्चिमशतिश्च॥ २॥ [५]

नमो ज्येष्ठाय च कनिष्ठाय च नमः पूर्वजाय चापरजाय च नमो मध्यमाय चापगुल्भाय च नमो जघन्याय च बुधियाय च नमः सोभ्याय च प्रतिसुर्याय च नमो याम्याय च क्षेम्याय च नमं उर्वर्याय च खल्याय च नमः श्लोक्याय चावसान्याय च नमो वन्याय च कक्ष्याय च नमः श्रवाय च प्रतिश्रवाय च (१३)

नमं आशुषेणाय चाशुरथाय च नमः शूराय चावभिन्दुते च नमो वर्मिणे च वरुथिने च नमो बिलिमने च कवचिने च नमः श्रुताय च श्रुतसेनाय च॥ (१४)

प्रतिश्रवाय च पश्चिमशतिश्च॥ २॥ [६]

नमो दुन्दुभ्याय चाहनन्याय च नमो धृष्णवे च प्रमृशाय च नमो दूताय च प्रहिताय च नमो निषङ्गिणे चेषुधिमते च नमस्तीक्षणेषवे चायुधिने च नमः स्वायुधाय च सुधन्वने च नमः स्त्रुत्याय च पथ्याय च नमः काट्याय च नीप्याय च नमः सूद्याय च सरस्याय च नमो नाद्याय च वैशन्ताय च (१५)

नमः कूप्याय चावृत्याय च नमो वर्ष्याय चावर्ष्याय च नमो मेघ्याय च विद्युत्याय च नमं ईश्वियाय चातुप्याय च नमो वात्याय च रेष्मियाय च नमो वास्तुव्याय च वास्तुपाय च॥ (१६)

वैशन्ताय च त्रिशब्दा॥ २॥ [७]

नमः सोमाय च रुद्राय च नमस्तामाय चारुणाय च नमः शङ्काय च पशुपतये च नमं उग्राय च भीमाय च नमो अग्रेवधाय च दूरेवधाय च नमो हृत्रे च हनीयसे च नमो वृक्षेभ्यो हरिकेशेभ्यो नमस्ताराय नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च (१७)

नमस्तीर्थ्याय च कूल्याय च नमः पार्याय चावार्याय च नमः प्रतरणाय चोत्तरणाय च

नमं आतार्याय चालाद्याय च नमः शष्याय च फेन्याय च नमः सिक्त्याय च प्रवाह्याय च॥ (१८)

शिवतंराय च त्रिंशच्च॥२॥

[८]

नमं इरिण्याय च प्रपथ्याय च नमः किंशिलाय च क्षयणाय च नमः कपर्दिने च पुलस्तये च नमो गोष्ठ्याय च गृह्याय च नमस्तल्प्याय च गेह्याय च नमः काट्याय च गहरेष्टाय च नमो हृदय्याय च निवेष्याय च नमः पांसव्याय च रजस्याय च नमः शुष्क्याय च हरित्याय च नमो लोप्याय चोलप्याय च (१९)

नमं ऊर्व्याय च सूर्म्याय च नमः पॄण्याय च पर्णशुद्याय च नमोऽपगुरमाणाय चाभिघ्रते च नमं आक्षिखदते च प्रक्षिखदते च नमो वः किरिकेभ्यो देवानां हृदयेभ्यो नमो विक्षीणकेभ्यो नमो विचिन्वत्केभ्यो नमं आनिरहतेभ्यो नमं आमीवृत्केभ्यः॥ (२०)

उलूप्याय च त्रयंस्त्रिंशच्च॥२॥

[९]

द्रापे अन्यस्सप्तते दरिङ्ग्रनीललोहित। एषां पुरुषाणामेषां पंशुनां मा भेर्मारो मो एषां किं चनाममत्। या तै रुद्र शिवा तनूः शिवा विश्वाहंभेषजी। शिवा रुद्रस्य भेषजी तया नो मृड जीवसे। इमां रुद्राय तवसे कपर्दिने क्षयद्वीराय प्रभरामहे मृतिम्। यथा नः शमसंद्विपदे चतुष्पदे विश्वं पुष्टं ग्रामे अस्मि- (२१)

ब्रनातुरम्। मृडा नौ रुद्रोत नो मयस्कृधि क्षयद्वीराय नमसा विधेम ते। यच्छं च योश्च मनुरायुजे पिता तदश्याम् तवं रुद्र प्रणीतौ। मा नौ मुहान्तमुत मा नौ अर्भुकं मा न उक्षन्तमुत मा न उक्षितम्। मा नौ वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नस्तुनुवो (२२)

रुद्र रीरिषः। मा नस्तोके तनये मा न आयुषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नौ रुद्र भामितो वंधीरहुविष्वन्तो नमसा विधेम ते। आरात्ते गोम्ब उत पूरुष्मे क्षयद्वीराय सुम्नमुस्मे ते अस्तु। रक्षा च नो अधि च देव ब्रूह्यधां च नः शर्म यच्छ द्विबरहाः। स्तुहि (२३)

श्रुतं गर्तुसदं युवानं मृगं न भीममुपहुलुमुग्रम। मृडा जरित्रे रुद्र स्तवानो अन्यं ते अस्मन्त्रि वंपन्तु सेनाः। परिं णो रुद्रस्य हेतिर्वृणकु परिं त्वेषस्य दुर्मतिरंधायोः। अवस्थिरा मुघवंद्यस्तनुष्व मीढुस्तोकाय तनयाय मृडय। मीढुष्टम् शिवतम् शिवो नः सुमना-

भव। पूर्मे वृक्ष आयुर्धं निधाय कृत्ति॑ वसान् आ चर् पिनाकं (२४)

बिभ्रदा गंहि॑। विकिरिद् विलोहित् नमस्ते अस्तु भगवः। यास्ते सुहस्रं हेतयोऽन्यम् समन्वि॑ वंपन्तु ताः। सुहस्राणि॑ सहस्रधा बाहुवोस्तवं हेतयः। तासामीशानो भगवः पराचीना॒ मुखा॑ कृषि॑॥ (२५)

अ॒स्मि॑ स्तुनुवः स्तुहि॑ पिनाकुमेकात्रिश्चाच्च॥५॥ [१०]

सुहस्राणि॑ सहस्रशो ये रुद्रा अधि॑ भूम्याम्। तेषां॑ सहस्रयोजुनेऽव् धन्वानि॑ तन्मसि। अ॒स्मिन्महृत्यर्णवैऽन्तरिक्षे भवा अधि॑। नीलंग्रीवाः॑ शितिकण्ठाः॑ शर्वा अधि॑ क्षमाचाराः। नीलंग्रीवाः॑ शितिकण्ठाः॑ दिवं॑ रुद्रा उपश्रिताः। ये वृक्षेषु॑ सुस्पिङ्गरा॑ नीलंग्रीवा॑ विलोहिताः। ये भूतानामधिंपतयो विशिखासः॑ कपर्दिनः। ये अन्नेषु॑ विविध्यन्ति॑ पात्रेषु॑ पिबते॑ जनान्। ये पृथां॑ पंथिरक्षयै॑ ऐलबृदा॑ युव्युधः। ये तीर्थानि॑ (२६)

प्रचरन्ति॑ सूकावन्तो निषङ्गिणः। य एतावन्तश्च॑ भूयां॑ सश्च॑ दिशो॑ रुद्रा वितस्थिरे। तेषां॑ सहस्रयोजुनेऽव् धन्वानि॑ तन्मसि। नमो॑ रुद्रेभ्यो॑ ये पृथिव्यां॑ यैऽन्तरिक्षे॑ ये दिवि॑ येषामन्त्रं॑ वातो॑ वरुषमिषवस्तेभ्यो॑ दश्॑ प्राचीदर्शां॑ दक्षिणा॑ दशां॑ प्रतीचीदर्शोदीचीदशो॑ धर्वास्तेभ्यो॑ नमस्ते॑ नो॑ मृडयन्तु॑ ते यं द्विष्मो॑ यश्चं॑ नो॑ द्वेष्टि॑ तं वो॑ जर्म्भे॑ दधामि॥ (२७)

तीर्थानि॑ यश्च॑ षड्॥१॥ [११]

नमस्ते॑ रुद्र॑ नमो॑ हिरण्यवाहवे॑ नमः॑ सहमानाय॑ नमं॑ आव्याधिनांभ्यो॑ नमो॑ भुवाय॑ नमो॑ ज्येष्ठाय॑ नमो॑ दन्दुभ्याय॑ नमः॑ सोमाय॑ नमं॑ इरिण्याय॑ द्रापे॑ सुहस्राञ्छकांदशा॥१॥

नमस्ते॑ रुद्र॑ नमो॑ भुवाय॑ द्रापे॑ सुसविश्चतिः॥२७॥

नमस्ते॑ रुद्र॑ तं वो॑ जर्म्भे॑ दधामि॥

हरिः॑ ॐ॥

॥कृष्ण-यजुर्वेदीय-तैत्तिरीय-संहितायां॑ चतुर्थकाण्डे॑ पञ्चमः॑ प्रश्नः॑ समाप्तः॥४-५॥